

03-10-2016

BELEIDSPLAN KERKMUZIEK

2016 - 2017

“Stem geven aan elkaar”

Protestantse gemeente
Laarkerk Zuidlaren

Muziek is niet weg te denken uit de protestantse eredienst, van eenstemmige gemeentezang tot veelstemmige koormuziek, van een enkel begeleidend instrument tot een grote groep instrumentalisten. God loven op verhoogde toon (gezongen) en met instrumenten wordt sinds Bijbelse tijden ervaren als loven bij uitstek.

Lied 657

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	blz. 3
2	Kenmerken en Overwegingen	blz. 4
3	En nu verder	blz. 6
4	Aanbevelingen	blz. 7

Aanleiding

In het kerkelijk jaar 2014 – 2015 kwam in de vele gesprekken rond het thema “Vieren en Verbinden” naar voren dat er nogal wat verschillende gedachten en gevoelens zijn over muziek in de Eredienst. De commissie “Vieren en Verbinden” heeft daarom de volgende aanbeveling over muziekbeleid gedaan aan de smalle kerkenraad:

Laat een groep mensen met elkaar nadenken over muziekbeleid voor de federatie.

De smalle kerkenraad heeft hierover besloten dat de drie kerken, vanwege hun verschillende karakters, ieder hun eigen muziekbeleid vorm kunnen geven. Door de wijkraad van de Laarkerk is aan de commissie Eredienst de vraag gesteld om hiermee voor de Laarkerk aan de slag te gaan.

Na een oproep in Samenklank heeft een groep mensen zich voor deze opdracht aangemeld en is enthousiast aan de slag gegaan, onder leiding van de voorzitter van de commissie Eredienst.

Samenstelling van de groep: Ruud Timmer (voorzitter commissie Eredienst), Jelle van Slooten (predikant), Wouter Slob (predikant), Harry Ridderbos, Wilma de Groot, Miriam van der Velden, Karel van der Velden, Fred Lugtenborg, Cathrien Verburg.

Kenmerken en Overwegingen

De Laarkerk gemeente is een middelgrote PKN-gemeente, de leden komen uit alle lagen van de bevolking. Er zijn veel werkgroepen, elk met eigen kleur en invulling. Het aantal vrijwilligers is groot en mensen zetten zich enthousiast in voor kortdurende activiteiten. Ook voor meerjarige taken stelt een behoorlijke groep leden zich beschikbaar.

In de kerk vieren we de bijeenkomst van de gemeente, de ontmoeting met God en met elkaar. We doen dit in een kader dat liturgie wordt genoemd. Dit woord liturgie, van het Griekse woord *leitourgia*, dat dienen, priesterlijke dienst betekent, duidt erop dat het gaat om dienst aan God en aan elkaar. De liturgie zoals we die nu kennen heeft een eeuwenoude structuur, met wortels in de eerste christelijke gemeenten. Deze structuur is het stramien waarbinnen we de keuze van de muziek voor een bepaalde zondag plaatsen.

In de Laarkerk is er elke zondag één dienst op de morgen, verder maandelijks een avonddienst die georganiseerd en geleid wordt door “U-nited”. De avonddiensten hebben een wisselend karakter en zijn regelmatig experimenteel van opzet. Deze groep jongeren werkt ook enkele malen per jaar mee aan de ochtenddienst. Verder worden er incidenteel bijzondere diensten gehouden.

De kerkmuziek spitst zich nog steeds het meest toe op de gemeentezang. Naast het Liedboek (2013) worden diverse liedbundels en losse liederen gebruikt. Evenals teksten en melodieën uit de popmuziek.

De voorganger bepaalt in het algemeen welke liederen gezongen worden. Ook een voorbereidingsgroep, doopouders, cantorij, koor, de organist op het rooster, etc. hebben hun invloed op de lied- en of muziekkeuze. Organisten kiezen zelf de niet-gezongen muziek: voor, tijdens en na de dienst.

In een liturgie zouden het woord, de muziek, het beeld en de handelingen elkaar moeten versterken. Dit kan gebeuren door een vaste stijl te kiezen, een thematische aanpak of door het karakter van de zondag. Elke keer ‘voor elk wat wils’ kan dan niet het uitgangspunt zijn voor de muziek in de eredienst.

Wel is het belangrijk dat in teksten en muziek voor iedereen elementen van herkenbaarheid zitten. Hier raken hoofd en hart elkaar.

De functie van de kerkmuziek is in eerste instantie “de lofzang gaande houden”.

In de eredienst valt de kerkmuziek uiteen in de “vaste” onderdelen, de overige vocale muziek (cantorij, solisten) en de instrumentale muziek:

- De *vaste structuur* van de dienst wordt aangegeven door de vaste onderdelen die met enige souplesse worden gehanteerd: Voorbereiding (met Kyrie en Gloria), Dienst van het Woord, Gebeden en Gaven, en Zegen
- Het intochtslied of de eerste psalm sluit aan bij het *karakter van de zondag*. Afhankelijk van het tijdstip in het kerkelijk jaar en het oecumenisch leesrooster
- In de overige liederen klinkt de gemeente als geheel, in *reactie* op Woord en eventueel Sacramenten.
- De vocale muziek door koor, cantorij of solisten sluit meestal aan bij de lezingen en wil zo het *Woord versterken*, of een *reflectie* geven op de tekst
- De instrumentale muziek kan een *handeling begeleiden*, zoals tijdens het Avondmaal en kan de *gedachten richten* (voor de dienst, na de verkondiging)

Binnen de Laarkerk zijn 5 organisten actief, ieder met zijn/haar eigen stijl en specialisatie. De organist leidt de gemeentezang, maar is dienend aan de gemeente en de gekozen liederen. Uiteraard brengt de organist zijn/haar opvatting naar voren, wanneer een gelegenheid daarom vraagt. De kerkenraad stelt geen specifieke eisen aan de organisten. De aanwas van jonge organisten stagneert.

De organisten ontvangen een vrijwilligersvergoeding. Eén organist is aangesteld als cantor. Hij organiseert eveneens de passievieringen en vespers.

Zo nu en dan werken extra instrumentalisten aan bijzondere diensten mee. De band van U-nited laat zien dat er talenten zijn op het gebied van zang en muziek. Solisten helpen de gemeente nieuwe liederen aan te leren.

De Laarkerk beschikt over een tweeklaviers orgel met volledig pedaal en een piano. De laatste heeft een beperkt bereik.

Naast de cantorij en U-nit'ed, komen met enige regelmaat koren de erediensten versterken. Het is van belang de jeugd al vroeg te betrekken bij de muziek in de kerk. Doorstroming van jongere leden naar U-nit'ed en de cantorij geeft continuïteit en vernieuwing.

En nu verder

Na twee avonden herinneringen ophalen en brainstormen ontdekten we dat we de muziek en de liederen niet alleen voor ons zelf en onze eigen gevoelens beleven.

Niet dat wij enkel willen horen en zingen wat bij ons past, maar dat iedereen met zijn stem, geluid geeft aan het lied van een ander. De lofzang voor de Ene en voor de ander.

Het is de priesterlijk opdracht de gezamenlijke lofzang gaande te houden in de veranderende werkelijkheid van onze kerkgemeenschap. En deze lofzang bestaat uit verschillende liederen en stemmen.

Hieraan gehoor geven betekent:

1-De eredienst wordt evenwichtig opgebouwd; liturgie en activiteiten op elkaar afgestemd.

2-Liedkeuze wordt bepaald door thema en tijd van het jaar. Voldoende variatie en kwaliteit van teksten en melodieën bieden plaats aan beleving en emotie in de liturgie en eredienst.

3-Ruimte geven aan nieuwe initiatieven. Stem geven aan de ander, ook in de muziek. Wederkerigheid, eveneens ten aanzien van voorliefde voor liederen en muziekstijlen.

Om gehoor te geven aan de voorgaande drie punten de volgende aanbevelingen:

Bij 1

-Niet te veel activiteiten in één dienst. Allerlei activiteiten hebben hun 'eigen' muziek. Bijvoorbeeld een doopdienst met extra feestelijke muziek/liederen of een 'leerdienst' met meer bezinning of een actueel thema met moderne liederen.

Bij 2

-Contact tussen voorganger-commissie eredienst-musicus-cantorij-gastkoor. In deze groep kan kwaliteit van liederen en muziek beoordeeld worden. De huidige beleidsgroep zal de ontwikkelingen monitoren voor een periode van 2 jaar.

-Voor speciale diensten een bijpassende musicus/cantorij/solist/koor zoeken. Een en ander in overleg. De voorganger moet bijvoorbeeld wel weten wat een koor gaat zingen en toelichten.

-Anderstalige liederen van een vertaling voorzien. Onbekende liederen van de melodie.

-Communicatie over liederen en muziek met de gemeenteleden/kerkenraad/andere groepen. Via Samenklank, de zondagsbrief of de website zal aan de communicatie op verschillende manieren vorm worden gegeven. Participatie van gemeenteleden in diensten kan hieraan bijdragen. Deze leden merken hoe in de praktijk aandacht wordt besteed aan de liederen.

-De voorganger vraagt de gemeente naar een lied voor een onderdeel van de liturgie voor een bepaalde zondag. Deze liederen kunnen ook gebruikt worden tijdens zangavonden.

Bij 3

-Regelmatig overleg met de vaste musici, bijvoorbeeld 1x per jaar. Indien er behoefte aan scholing is, daarvoor de gelegenheid bieden.

-Er is behoefte aan een betere piano in de kerkzaal.

-Het blazersorkestje van "Het Stroomdal" enkele malen per jaar uitnodigen.

-In september 2016 een gemeenteavond beleggen om het muziekbeleid voor te leggen aan de gemeente.

Liturgie: Eredienst & Kerkmuziek

In de liturgie klopt het hart van de gemeente. Hier gebeurt het heilige. Hier gaan beker en schotel van hand tot hand. Hier klinkt het woord en zingt het lied. Broeders en zusters ontmoeten elkaar rond doopvont, kansel en tafel in de naam van Christus. Bezielde liturgie, waar hoofd en hart geraakt worden, is wezenlijk.

Inspirerend & Vernieuwend

Toch zien we dat nogal wat mensen moeite hebben om de liturgie als bezielde en inspirerend te ervaren. Vanwege de inhoud, maar niet zelden ook door de vorm. Het is een uitdaging om nieuwe en aansprekende vormen van liturgie en muziek te ontwikkelen die passen in de protestantse traditie en gebruik maken van de rijke schat van die traditie. Vormen die uitnodigen mee te doen en helpen het leven met God op te bouwen. Dat is wat anders dan 'opleuken' van de liturgie. Het is eerder een gebed om de Geest die het Woord vlees en vorm laat worden voor mensen van nu. Het gaat erom, naast het bewaren van meer traditionele liturgische vormen, te werken aan vernieuwing van liturgische vormen die hieraan dienstbaar zijn.

"De grote waarde van liederen in de liturgie is, dat je meer kunt zingen dan je zeggen kunt. Van groot belang is dat je die hoge, soms grote woorden gezamenlijk zingt. Je hoort jezelf niet terug, maar voelt je als het goed is geborgen bij degenen die met jou en om jou heen meezingen. Dat maakt ook dat liederen zo kunnen raken en ontroeren."

Paul Valk in "Eredienstvaardig" jaargang 17, nr. 6 (dec. 2001)